

NEKI PROBLEMI U VEZI REALIZACIJE PERSPEKTIVNOG PLANA STOČARSTVA NR HRVATSKE U PERIODU OD 1961. DO 1965. GODINE

Perspektivni plan razvitka stočarstva postavlja pred poljoprivredne organizacije vrlo složene i krupne zadatke, te predviđa snažan razvoj stočarstva na krupnim socijalističkim gospodarstvima, ali također predviđa da u razvoju stočarstva treba iskoristiti rezerve i mogućnosti koje postoje na privatnom sektoru, utjecajem društvenih snaga na proizvodnju putem kooperacije.

U poslijeratnom periodu stočarstvo je zaostajalo za razvojem ratarstva i cjelokupne poljoprivredne proizvodnje. Učešće stočarstva u ukupnom obujmu poljoprivredne proizvodnje iznosilo je 1953 g. svega 29,1%, 1965 g. 32,1%, a 1959 g. samo 29%. Porast stočarstva na društvenom sektoru obzirom na nisku startnu bazu vrlo je velik, te je u odnosu na 1953 g. indeks porasta u 1959 g. 387. Međutim u odnosu na poljoprivredne površine na 1 ha dolazi 1953 g. 0,19 uvjetnih grla, u 1965 g. 0,21, a 1959 g. 0,30, dok istovremeno udio stočarstva u ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji na društvenom sektoru u 1959 g. iznosi svega 25%.

Produktivnost stoke i produktivnost rada i stočarstva je još veoma niska, jer možemo reći da za stočarsku proizvodnju nema odgovarajućih tehnoloških rješenja, što se negativno odražava u cijeni koštanja stočarskih proizvoda. Iznijet ćemo podatke o produktivnosti po grlu stoke godišnje na društvenom sektoru:

	1956 g.	1959 g.
- proizvodnja mlijeka		
po kravi u kg	2344	2618
- proizvodnja mesa		
po krmači u kg	923	1000
- priplod po krmači		
komada prasadi	10	13

Analiza produktivnosti rada inž. Ma-gašića (Neka pitanja investicija u stočarstvu društvenih proizvodnih poduzeća, »Stočarstvo« 3, 4, 1961.), pokazuje da najbolje proizvodne organizacije trebaju do 100 lit mlijeka 3-6 sati, a najslabije 10-12 sati, u tovu goveda najbolje 6-10 sati, a najslabije 20-30 sati za 100 kg mesa, u tovu svinja najbolje organizacije 2-5 sati, a najslabije preko 10 sati za 100 kg mesa. Investicije u stočarstvu pokazuju da je u poslijeratnom periodu učešće ulaganja u stočarstvu u odnosu na ukupna ulaganja u poljoprivredu variralo i da je u 1959 g. postiglo svoj maksimum od 24%. Nadalje, u prvom razdoblju poslije rata ulaganje je bilo pretežno usmjereno u izgradnju građevinskih objekata, dok je u posljednje vrijeme usmjereno više na nabavu stoke i opreme.

RAZVOJ PREMA PERSPEKTIVNOM PLANU

Na osnovu ovakvog stanja, perspektivni plan predviđa znatan porast vrijednosti stočarske proizvodnje. Povećanje učešća stočarstva u ukupnoj po-

ljoprivrednoj proizvodnji porast će od 29% u 1959 g. na 33,4% u 1965 g., a na društvenom sektoru od 25% u 1959 g. na 38,4% u 1965 g. Razvoj stočarstva predviđa se povećanjem brojnog stanja stoke kako prikazuje tabelarni prikaz: (u 000 kom.)

Vrsta stoke	NR Hrvatska			Socijalistički			Privatni		
	1959	1965	Indeks	1959	1965	Indeks	1959	1965	Indeks
konji	337	280	83	4	2	500	333	278	83
goveda	1104	1336	124	97	416	430	1007	950	95
od toga:									
krave	624	730	117	29	170	586	595	560	94
svinje	1393	1670	120	75	450	600	1318	1220	93
od toga:									
krmače	180	247	137	12	55	459	168	192	114
ovce	1467	1790	122	56	88	157	1411	1702	121
perad	7121	10.000	141	233	1000	430	6888	9000	131

Povećanjem brojnog stanja stoke poboljšat će se odnos broja stoke i poljoprivrednih površina, pa će na 1 ha poljoprivredne površine biti 0,44 uvjetnih grla, a na društvenom sektoru 0,63 uvjetnih grla. Da bi se broj goveda povećao, na socijalističkom sektoru se predviđa vlastita reprodukcija od 40.347 krava i steonih junica koliko je bilo početkom 1961 g. kao i otkupom oko 53.000 krava i ženskog podmlatka iz uvoza i od individualnih proizvođača. Na taj način moguće je 1965 g. postići oko 300.000 rasplodnih goveda u čemu oko 170.000 krava i steonih junica.

Povećanje produktivnosti po grlu stoke godišnje predviđeno je kako slijedi:

	1965 g.	Indeks 1959/1965
proizvodnja mlijeka		
po kravi u kg	3460	132
proizvodnja žive		
vage mesa po		
krmači u kg	1300	151
priplod po krmači		
komada prasadi	16,1	123

Ukupno povećanje proizvodnje mesa uz znatno povećanje učešća organizirane proizvodnje u ukupnoj proizvodnji mesa od 23 na 61%, dovelo bi do povećanja ukupnih tržišnih viškova mesa od 76.500 t u 1959 g. na 231.000 t u 1965 g. odnosno za 302%. Time bi se uz povećanje godišnje lične potrošnje seoskog stanovništva na 30 kg po stanovniku mogla povećati i lična potrošnja gradskog stanovništva na 60 kg po glavi stanovnika, a time bi prosječna potrošnja po stanovniku u 1965 g. iznosila 50 kg mesa. Istovremeno bi se u 1965 g. viškovi mesa za izvoz u inostranstvo, odnosno u druge narodne republike, povećali od 3900 vagona na 6250 vagona, odnosno za 60%. Plan organiziranog tova goveda bio bi slijedeći:

	Broj tovnih goveda			Tona žive vage		
	1959 g.	1965 g.	Indeks	1959 g.	1965 g.	Indeks
socijalist. gospodarstva	30.000	170.000	567	10.500	67.050	639
kooperacija	15.000	96.000	640	5.000	35.470	645
ukupno organizirani tov	45.000	266.600	592	16.000	102.520	641

Da bi socijalistički sektor mogao ostvariti ovako visoki plan tova goveda, bit će potrebno da u 1965 g. pored oko 70.000 grla vlastite proizvodnje iz-

vrši nakup od oko 100.000 grla za tov, uglavnom teladi.

Broj isporučenih tovnih svinja bio bi u 1965 g. slijedeći:

broj isporu- čenih tovnih svinja u 000 komada	Organizirani tov									Tov svinja na priv. sektoru		
	Socij. gospod.			Kooperacija			Ukup. org. tov					
	1959	1965	ind.	1959	1965	ind.	1959	1965	ind.	1959	1965	ind.
bijele svinje	45	750	1667	100	650	750	145	1400	966	634	716	112
masne svinje	70	—	—	173	100	53	243	100	41	370	260	70
ukupno	115	750	652	273	750	275	388	1500	387	1005	976	97
ž. v. u vag.				2700			16.700					
ukupno	1150	8000	696		8700	322	3850		434	9150	8534	93

U 1965 g. ukupan broj svinja za klanje iznosit će 2.476.000 grla, od čega na organiziranu proizvodnju otpada 60,6%. Učešće bijelih mesnih u ukupnom broju svinja za klanje trebalo bi porasti od 56% u 1959 g. na 87,3% u 1965 g., a u organiziranom tovu ovo

učešće raste od 37,4% u 1959 g. na 93,4% u 1965 godini.

Obzirom na povećano brojno stanje krava i porast produktivnosti po grlu stoke, očekuje se u narednom periodu i znatno povećanje proizvodnje mlijeka. Ovo bi povećanje u 1965 godini u odnosu na 1959 g. bilo slijedeće:

	Socijalist. gospod.			Privatni sektor			Ukupno NRH		
	1959. g.	1965. g.	index	1959. g.	1965. g.	index	1959. g.	1965. g.	index
Proizvodnja mlijeka vagona	4430	47.780	1079	65.070	60.000	92	69.500	107.780	155

Povećanje proizvodnje mlijeka, usprkos toga što se predviđa povećanje lične potrošnje mlijeka na selu, odrazit će se na znatno povećanje tržišnih viškova mlijeka. Predviđa se, da će tržišni viškovi mlijeka u 1965 g. iznositi 606 tisuća tona, što je za 396.000 tona više nego u 1959 g. Lična potrošnja po svakom poljoprivrednom stanovniku trebala bi se povećati na 180 litara godišnje, a gradskog stanovništva na 216 litara godišnje.

Razvitak stočarstva uslovljava daljnji razvoj prehranbene industrije, u prvom redu mesne, zatim mljekarske, te industrije stočne hrane. Kapaciteti mesne industrije povećali bi se od 70 tisuća tona u 1959 g. na 200.000 t u 1965 g. U pogledu mlijeka ocjenjuje se da je tržišni višak iznosio 1959 g. oko 209.000 t, a da su mljekarski kapaciteti obuhvatili 100.000 t ili 48%, dok se 1965 g. predviđa tržišni višak od 600.000 tona, a kapacitetima prerade bilo bi obuhvaćeno 520.000 tona ili 87% tržišnog viška.

Prema razvoju stočarstva bit će potrebno 570.000 t krmnih smjesa za organiziranu proizvodnju (društveni sektor + kooperacija). Ove količine izradit će se u tvornicama stočne hrane (potrebno je da se izgradi 6—7 takvih tvornica kapaciteta 30—60.000 t), koje će proizvesti 280.000 t gotovih smjesa i 70.000 t bjelančevinastog dodatka. Mješaonice stočne hrane izradit će 350 tisuća tona kompletnih smjesa, a njihov kapacitet je do 15.000 t. Potrebno je izgraditi oko 40 mješaonica za ovu proizvodnju. Osim toga, predviđa se izgradnja sojara, kafilerija, pogona za proizvodnju krmnog kvasca i ribljeg brašna.

PROBLEMI U VEZI REALIZACIJE PERSPEKTIVNOG PLANA

Imajući u vidu velike zadatke, koje sadrži perspektivni plan, postavlja se pitanje da li postoje realne mogućnosti za realizaciju plana. U prvom redu potrebno je da vidimo tendenciju dosadašnjeg razvoja proizvodnje u posljednje tri godine.

BROJ STOKE I PERADI U NR HRVATSKOJ

	15. I 1959. g.	15. I 1960. g.	15. I 1961. g.	Razlika + —	Indeks 1960/61
konji ukupno . . .	324.000	337.000	310.240	— 27.000	92
goveda ukupno . . .	1.043.000	1.104.000	1.177.000	+ 73.000	107
krave i steone junice	626.000	624.000	633.000	+ 9.000	101,5
ukupno ovce . . .	1.468.000	1.467.000	1.255.000	— 212.000	86
ovce rasplodne . .	998.000	1.018.000	872.700	— 145.500	86
svinje ukupno . . .	1.450.000	1.393.000	1.297.300	— 95.700	93
krmače i suprasne nazimice	199.000	180.000	159.250	— 20.750	88,5
perad ukupno . . .	7.337.000	7.321.000	7.010.200	— 310.800	96

BROJ STOKE I PERADI KOD DRUŠTVENIH GOSPODARSTAVA

I goveda ukupno . . .	60.152	97.365	132.299	+ 34.934	136
krave i steone junice	18.450	28.602	40.347	+ 21.745	141
goveda u tovu . . .	—	24.385	56.313	+ 31.928	231
II svinje ukupno . . .	43.727	74.892	90.978	+ 16.086	121,5
krmače i suprasne nazimice	6.349	11.848	804	+ 1.956	116,5
svinje u tovu . . .	—	33.600	37.634	+ 4.034	112
III ovce ukupno . . .	17.749	56.034	54.230	— 1.804	97
ovce rasplodne . . .	10.648	40.006	37.692	— 2.314	94
IV perad ukupno . . .	—	211.461	243.178	+ 31.717	115
V konji	2.187	3.932	3.041	— 891	77

Prema iskazanim podacima Zavoda za statistiku NR Hrvatske o brojnom stanju stoke proizlazi, da je fond goveda u NR Hrvatskoj porastao za 7%, krava i steonih junica za 1,5% u 1961 g. u odnosu na brojno stanje stoke na dan 15. I 1960 godine. Fond svinja je opao za 7%, krmača i suprasnih nazimica za 11,5%, ovaca za 14%, rasplodnih ovaca za 14% i peradi za 4% u odnosu na brojno stanje 15. I 1960 godine.

Broj stoke kod društvenih gospodarstava porastao je kod goveda za 36%, krava i steonih junica za 41%, goveda u tovu za 131%, svinja za 21,5%, krmača i suprasnih nazimica za 16,5%, svinja u tovu za 12%, peradi za 15%, dok je pad brojnog stanja ovaca za 3%, rasplodnih ovaca za 6% i konja za 13% u odnosu na brojno stanje stoke na dan 15. I 1960 godine.

Prema navedenim podacima Zavoda za statistiku vidi se značajan porast proizvodnje svih vrsta stoke, osim kod ovaca i konja, koja je na društvenom sektoru u padu. Međutim, socijalistički sektor u ukupnoj proizvodnji stoke u NRH učestvuje kod goveda sa 11%, kod svinja sa 7%, ovaca 4%, peradi sa 3,5% i konja sa 1%.

Međutim, prema podacima Agrarnog instituta (Branko Pavić: Ekonomski rezultati investiranja u poljoprivredi NR Hrvatske) u otkupu poljoprivrednih proizvoda društveni sektor učestvovao je 1959 g. sa 26,8%, a 1960 g. sa 30,6%. Kako izgleda, zastupljenost društvenog sektora u otkupu pojedinih poljoprivrednih proizvoda pokazuju približno podaci na slijedećoj stranici:

	Privatni sektor		Individualni proizvođači	
	1959. g.	1960. g.	1959. g.	1960. g.
žitarice ukupno	54%	62%	46%	38%
industrijsko bilje	64%	50%	36%	50%
voće	8%	9%	92%	91%
povrće	20%	28%	80%	72%
meso i perad	17%	36%	83%	64%

Veoma značajno mjesto ima društveni sektor u snabdijevanju mlijekom.

Od ukupnih količina otkupljenog mlijeka u 1959 g. 84.537.000 l, sa društvenog sektora je otkupljeno 31.739.000 l ili 37%, a u 1960 g. od 98.434.000 l cjelokupnog otkupa društveni sektor je dao za tržište 36.922.000 l ili 38%.

Povećanjem otkupnih količina mlijeka u 1960 g. došlo je i do povećanja maloprodajnog prometa mlijeka za 6%, a mliječnih prerađevina za 2%. U prvom kvartalu 1961 g. u Zagrebu u odnosu na isto razdoblje 1960 god. došlo je do povećanja maloprodajnog prometa mlijeka za 22% i mliječnih prerađevina za 52%. Istovremeno neke mlekare imaju na zalihama veće količine mlijeka u prahu i nekih mliječnih proizvoda za koje teško nalaze plasman.

Takva je situacija bila na tržištu kada su bile relativno niske otkupne cijene mlijeku, mnogo niže nego što je cijena koštanja u proizvodnji kod poljoprivrednih organizacija. U posljednje vrijeme došlo je do povećanja maloprodajnih cijena konzumnog mlijeka u gradovima, u Zagrebu na 56, Rijeci 56, Splitu 55 i u Osijeku 45 d za 1 l. Na bazi takvih cijena Zagrebačka mlekara plaća poljoprivrednim dobrima cijenu od 40 d, a zadrugama 37 do 38 d na sabiralištu, jer ukupni troškovi transporta, manipulacije, pasterizacije, stavljanja u boce i transport u maloprodaju iznose 15 d po 1 l.

Premda je veoma značajno učešće društvenog sektora u snabdijevanju mlijekom, ipak postoji problem snabdijevanja velikih gradova. Veći dio proizvodnje mlijeka na društvenom sektoru koncentriran je na istočnu Slavoniju, dok se tek u zadnje vrijeme rješava pitanje izgradnje velikih farmi u okolini gradova. Koliko su ogromne potrebe u snabdijevanju gradova mlijekom vidljivo je iz podataka, da je potrošnja u našim gradovima na nivou 40-50 l po stanovniku godišnje, a prema perspektivnom planu je predviđena 216 l po gradskom stanovniku. Potrošnja iznosi u Zagrebu 52 l, Osijeku 49, Rijeci 48, Splitu 38, Puli 49, Zadru 48, Karlovcu 90 i Dubrovniku 47 l godišnje.

U ovakvim uslovima tržišta i izvjesnoj dislokaciji mliječnih farmi u odnosu na gradove, postavlja se u prilično oštroj formi pravilna lokacija novih mliječnih stvora i specijalizacija u pro-

izvodnji. Cinjenica, da se tovom bave neke organizacije, koje imaju uslove tržišta za proizvodnju mlijeka, a istovremeno gube u tovu, traže hitnu intervenciju. Takav slučaj je npr. kod Poljoprivrednog dobra »Vrana«. Na takvim farmama postavlja se pitanje opravdanosti tova i vlastite teladi, a kamo li tov iz nakupa. Višak teladi sa takvih organizacija morat ćemo prebacivati na ona poljoprivredna dobra koja su udaljena od tržišta mlijeka a sposobna su da tove stoku. Ovakva orijentacija dat će nam odgovor u pogledu pasminskog sastava u čemu je dosada bilo mnogo lutanja. Daljnji problem u proizvodnji mlijeka jeste pitanje krmne baze. Postoji apsolutan nesrazmjer između porasta proizvodnje stočne hrane i broja porasta stoke. Racionalna izbalansirana ishrana je problem, s tim u vezi i u tom problemu leže veliki gubici u proizvodnji mlijeka. Proizvodni kapacitet svakog pojedinog grla u proizvodnji mora biti optimalno iskorišten putem racionalne i izbalansirane ishrane i samo na taj način možemo osigurati rentabilnu proizvodnju. Nepoznavanje tog proizvodnog kapaciteta predstavlja proizvodnju koja nije bazirana na naučnim principima. Ovo je važno istaći i kod povećanja produktivnosti rada, jer se često puta nastupa kod toga kako je važno da se objekt mehanizira, da se smanji radna snaga, itd. bez obzira da li takva mehanizacija predstavlja stvarno racionalizaciju u pogledu utroška rada po jedinici proizvoda i da li ima svoje opravdanje u ekonomskom smislu. Kod krava muzara postoji mogućnost da povećamo produktivnost na taj način, da nam jedan radnik radi sa većim brojem životinja ili da povećamo proizvodnju po jednoj kravi. Ovaj posljednji put je često puta

sigurniji obzirom na specifičnost proizvodnje mlijeka, premda treba raditi u oba pravca.

Očito je, da povećanjem proizvodnje po jednoj kravi možemo znatno povećati produktivnost rada, a isto tako da je povećanje produktivnosti moguće i drugim putem, tj. uvođenjem mehanizacije i automatizacije.

U tovu goveda društveni sektor je postigao značajne rezultate. Tendencija porasta vidi se iz podataka stanja tova na društvenom sektoru.

1. I 1960 g.	30. IX 1960 g.
29.877	54.045
1. I 1961 g.	1. IV 1961 g.
51.515	56.587

Svakako je pozitivna uloga društvenog sektora u tovu goveda u prvom redu stavljanjem u tov viška teladi s privatnog sektora i sa druge strane to predstavlja značajan doprinos za izvoz goveda. Glavnu teškoću u daljnjem povećanju tova predstavlja plasman. U sadašnjim prilikama društveni sektor ne može dati jeftinu i masovnu proizvodnju koja bi imala direktan veći utjecaj na povećanje potrošnje na unutarnjem tržištu. Zbog toga je potrebno zaoštriti borbu za sniženje cijene koštanja, jer ćemo samo na taj način za tov na društvenom sektoru imati osiguran plasman na domaćem tržištu i nećemo ovisiti o periodičnim mogućnostima plasmana u izvozu. Ipak plasman za izvoz još uvijek predstavlja značajan faktor i trebalo bi više poznavati inostrana tržišta i cikluse u proizvodnji u zemljama u koje izvozimo, kao i u zemljama uvoznicama, jer samo na taj način možemo tačno odrediti kada ćemo i u kojoj mjeri organizirati tov goveda. Ciklusi u proizvodnji postoje na našem domaćem tržištu i oni prouzrokuju povremenu nestašicu i poskupljenje mesa na domaćem tržištu.

Kretanje ciklusa prikazujemo grafikonom na sljedećoj stranici.

	1954. g.	1955. g.	1956. g.	1957. g.	1958. g.
proizvodnja po kravi godišnje	3736	4702	4890	4644	5067
utrošak radnih sati na 100 lit. mlijeka	6,49	4,47	4,44	4,16	3,49

Kako utječe povećanje proizvodnje po jednoj kravi na povećanje produktivnosti, pokazat ćemo na primjeru jed-

nog holandskog seljaka prema podacima Instituta za mehanizaciju i racionalizaciju Wageningen, Holandija.

PREGLED KRETANJA OTKUPLJENIH GOVEDA ZA KLANJE OD INDIVIDUALNIH PROIZVODAČA U 1956—1961. G. TE KRETANJE OTKUPNIH CIJENA

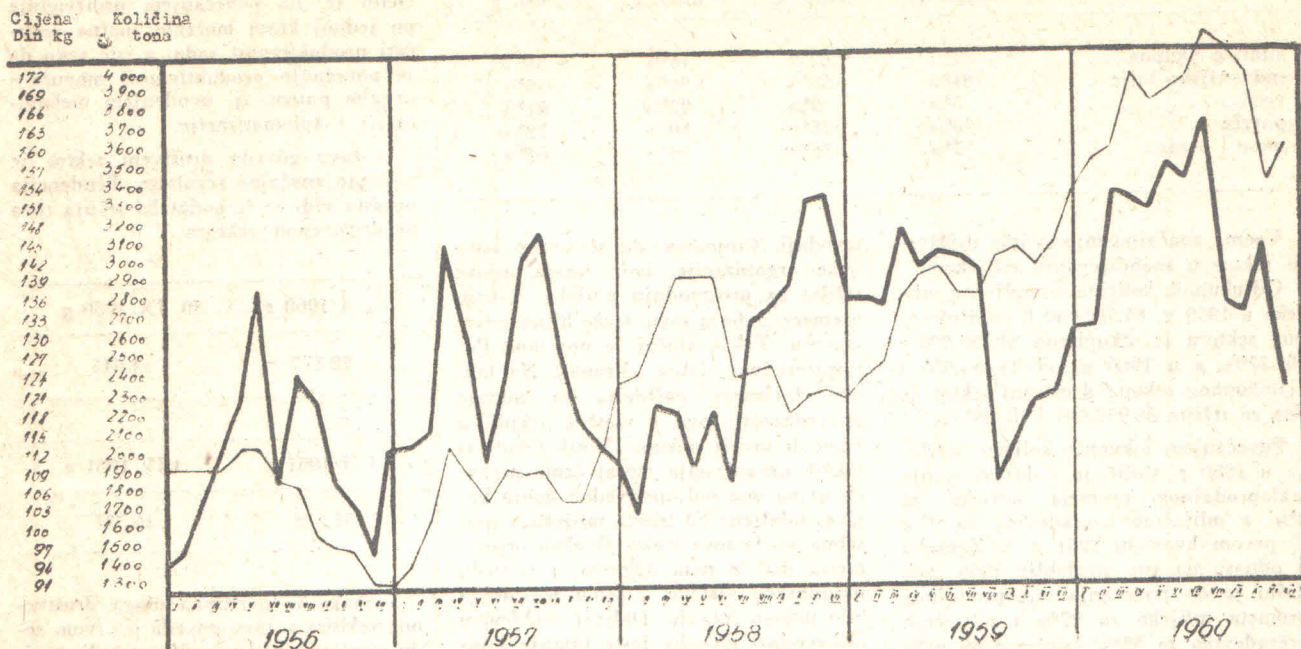

DIAGRAM:
— Cijene
- - - Količine

Iz priloženog grafikona je vidljivo, da povećana proizvodnja izaziva pad cijena i nakon toga dolazi do pada proizvodnje. Tada se ciklus nastavlja, jer pad proizvodnje prouzrokuje povećanje cijena, a ovo opet povećanje proizvodnje i onda ciklus počinje iz početka.

Naša daljnja orijentacija u tovu goveda jest izgradnja velikih industrijskih tovališta sa modernim tehnološkim procesom, racionalnom ishranom, savremenom mehanizacijom, visokom produktivnošću rada, rentabilnom i jeftinom proizvodnjom. Tov na seljački način na društvenim gospodarstvima nema mjesta i treba ga odmah likvidirati. U pogledu lokacije potrebno je voditi računa da tovimo tamo gdje nema uslova za proizvodnju mlijeka, a velika industrijska tovališta znače specijalizaciju u proizvodnji.

Iz statističkih podataka je vidljivo, da se umanjio broj svinja, a što je još važnije umanjio se i broj krmača, uglavnom na privatnom sektoru koji je dominantan u svinjogojskoj proizvod-

nji. Kretanje isporuke svinja sa privatnog sektora vidljivo je iz slijedećih podataka:

Ukupno isporučeno – otkupljeno
od individualnih proizvođača

Mjesec	1959 g.	1960 g.
VII	29.452	31.759
VIII	32.917	39.162
IX	38.332	40.447
X	54.208	45.751
XI	64.567	47.622
XII	65.305	48.580
	1960.	1961.
I	54.994	39.338
II	45.183	37.693
III	41.699	38.281

Ovakvo kretanje je razumljivo, ako se ima u vidu kretanje cijena koju plaćala mesna industrija. Iznosimo podatke za poduzeće »Sljeme«:

X mj. 1960 g.	d 210,5
XI mj. 1960 g.	d 210,95
XII mj. 1960 g.	d 209,6
I mj. 1961 g.	d 222,7
II mj. 1961 g.	d 243,92
III mj. 1961 g.	d 253,8

Kretanje cijena pokazuje da je došlo do pada proizvodnje koji je prouzrokovao porast cijena i na taj način opet pojavu ciklusa. Posljednjih godina u svinjogojskoj proizvodnji imali smo također pojavu ciklusa. Dajemo grafikon ciklusa u svinjogojskoj proizvodnji.

LITERATURA

1. Magašić inž. M. Neka pitanja investicija u stočarstvu društvenih proizvodnih poduzeća. »Stočarstvo«, 3—4, 1961.
2. Perspektivni plan stočarstva i industrijske prerade stočnih proizvoda u NR Hrvatskoj u periodu 1961—1965 g. — Zavod za privredno planiranje NRH.

3. Branko Pavić, Ekonomski rezultati investiranja u poljoprivredi NR Hrvatske. Agrarni institut.

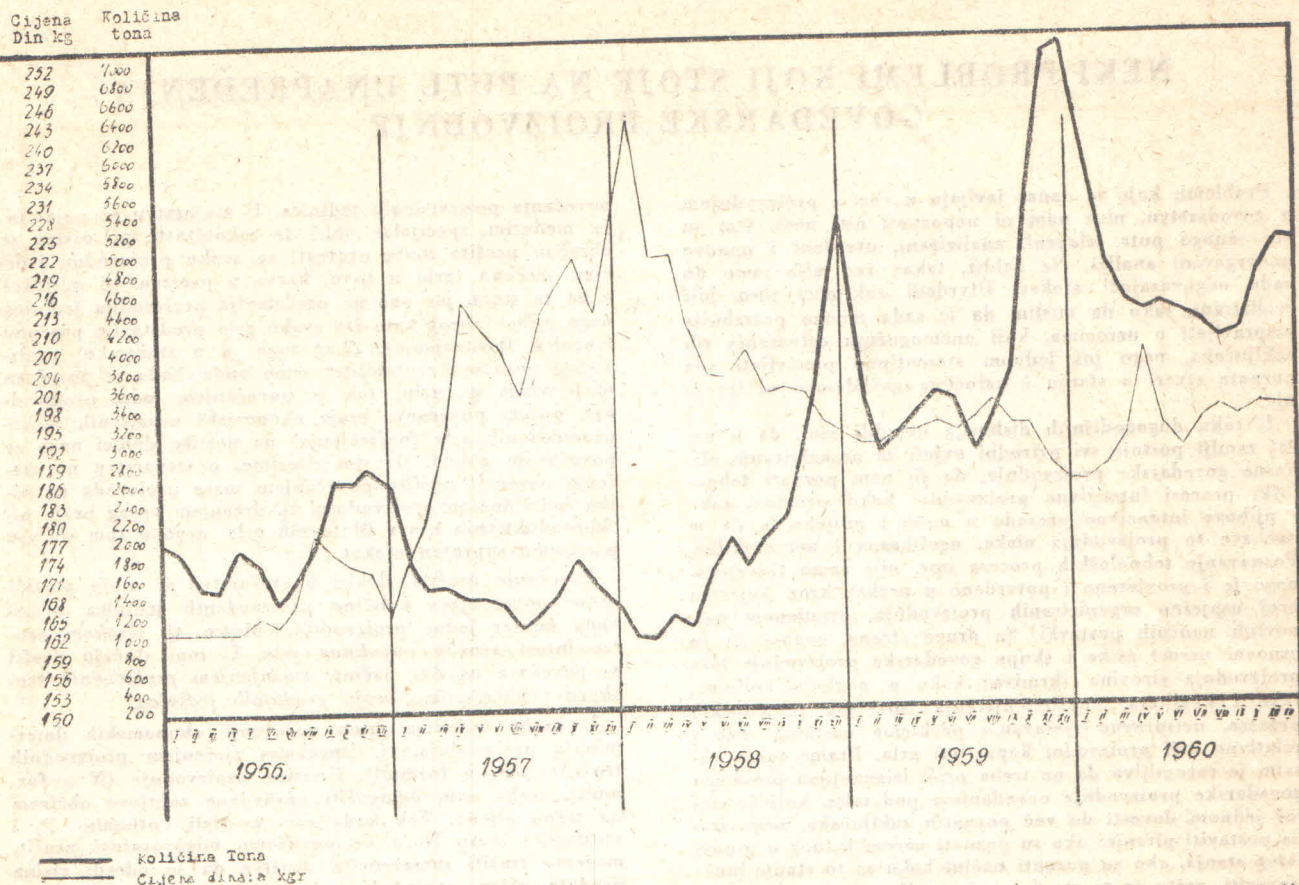
4. Smalcitelj dr I., Stočna proizvodnja i njezin odnos prema tržištu u Zapadnoj Njemačkoj najvećem proizvođaču i najjačem importeru stočnih proizvoda zajedničkog tržišta. EWG »Stočarstvo«, 3—4, 1961.

5. Informacije o stanju tržišta poljoprivrednih proizvoda u NRH. Državni Sekretarijat za robni promet NR Hrvatske.

6. Izvještaj o radu Poljoprivredno-šumarske komore NR Hrvatske za 1960. godinu.

7. Verslag van het Mechanisatie — studiebedrijf W. Maas De Berken Eersel — Ir. W. P. M. Corstiaensen Instituut voor Landbouwtechniek en Rationalisatie Wageningen Holland.

PREGLED KRETANJA OTKUPLJENIH SVINJA ZA KLANJE OD INDIVIDUALNIH PROIZVOĐAČA U 1956—1961. G. TE KRETANJE OTKUPNIH CIJENA

Ovaj prikaz pokazuje, da nema ravnomjerne proizvodnje, pa na taj način nema ni sigurnosti za proizvodnju. Na žalost, kod nas se ne proučava pojava ciklusa i ne poduzimaju se izvjesne mjere kao npr. osiguranje dovoljnih količina stočne hrane u godinama sa slabijom ratarskom proizvodnjom, pa makar iz uvoza, a isto tako ne primjenjuje se štopiranje pripuštanja krmača u godinama rekordne ratarske proizvodnje. Čak šta više, mi ne vodimo računa da uvoz svinja podesimo u ono doba godine, kada je slabija domaća proizvodnja, premda bi se moglo diskutirati da li da preferiramo uvoz svinja ili stočne hrane. Sigurno je, da bi bilo mnogo bolje ovo posljednje. Postavlja se pitanje, da li ćemo na privatnom sektoru, odnosno u kooperaciji, biti u stanju da u ovakvim uslovima organiziramo nivo proizvodnje koji je predviđen perspektivnim planom. Smatramo, da je to moguće ako riješimo neke probleme. U prvom redu treba rješavati problem stočne hrane. Sadašnja organizirana proizvodnja je u izvjesnom smislu fiktivna, jer zadruge ne ulaze materijalno u proces proizvodnje. Prema tome, jedino ako zadruge i mesna industrija mogu bitnije utjecati na povećanje proizvodnje kao i kvalitetu proizvodnje kod individualnog poljoprivrednog proizvođača, onda to mogu najefikasnije preko stočne hrane. Nadalje, treba osigurati stabilne cijene i dugoročno ugovaranje, jer ćemo samo na taj način izbjeći neravnomjernost proizvodnje.

Selekcija predstavlja jednu nužnu mjeru, ako želimo osigurati određenu kvalitetnu i rentabilnu proizvodnju. Mi smo uvezli kvalitetan rasplodni materijal, koji nije osiguran od propadanja u uzgojnom smislu. Još uvijek nema akcije da se sagradi stanica za progeni test svinja, premda bez toga nema kvalitetnih nerastova, nema kontrole produktivnosti i borbe za kvalitetnu proizvodnju svinja.

Na društvenom sektoru posljednjih godina raste broj svinja u tovu i broj krmača. Uspon u isporuci tovnih svinja pokazuje sljedeći pregled:

Godine	Komada
1956.	79.236
1957.	55.722
1958.	46.562
1959.	115.800
1960.	121.411

Međutim, prema podacima na društvenom sektoru brojno stanje svinja u tovu pokazuje sljedeću tendenciju kretanja u posljednje vrijeme:

1. I 1960.	30.934
1. I 1961.	39.000
1. X 1960.	40.763
1. IV 1961.	32.000

Društveni sektor treba da se razvija vrlo brzim tempom u svinjogojskoj proizvodnji. Ove godine treba isporučiti 210.000 svinja, a 1965 g. 750.000 tovnih svinja. Za ovakvu krupnu proizvodnju trebaju ogromne investicije i potrebno je savladati niz poteškoća da se ostvari ova proizvodnja. Te teškoće

su tim veće, što smo u posljednje vrijeme uzeli orijentaciju da gradimo velike industrijske farme. (najmanji kapacitet 9000 tovljenika godišnje), a za takvu proizvodnju nema odgovarajućih tehnoloških rješenja, opreme, objekata. te sa druge strane ciklusi najteže pogodaju takve specijalizirane velike objekte.

Sigurnost cijena i plasmana nužno je osigurati prije nego izgradimo takve farme. Orijentacija na farme dikтира da se nađu odgovarajuće lokacije, da se prema tome lociraju tvornice i mještaronice stočne hrane, vodeći računa i o lokaciji i kapacitetima mesne industrije.

ZAKLJUČCI I PRIJEDLOZI

U ovom kratkom prikazu iznijeli smo samo neke važnije karakteristike perspektivnog plana, koje treba imati u vidu u našoj daljnjoj orijentaciji razvijanja stočarske proizvodnje naročito na društvenom sektoru i ukazali smo na neke osnovne probleme, koje bi trebalo detaljnije proučiti i objasniti.

1. Pitanje specijalizacije proizvodnje s obzirom na karakter proizvodnje.
2. Pitanje rajonizacije s obzirom na tržište i druge uslove proizvodnje.
3. Pitanje racionalne lokacije za ekonomiku stočarske proizvodnje.

Osim ovih momenata važno je osigurati praćenje i analizu stranog i domaćeg tržišta, jer bez dobrog poznavanja tržišta nema pravilne orijentacije u proizvodnji.